

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MICHALA BOBKA
přednesené dne 28. července 2016¹

Věc C-256/15

Drago Nemec
v.
Republika Slovenija

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Nejvyšší soud Republiky Slovinsko)]

„Unijní právo — Použitelnost *ratione temporis* — Směrnice 2000/35 — Opožděné platby v obchodních transakcích — Pojem ‚obchodní transakce‘ — Pojem ‚podnik‘ — Vnitrostátní pravidlo omezující maximální částku úroku z prodlení“

I – Úvod

1. V červnu roku 1993 uzavřel D. Nemec se Sbořem dobrovolných hasičů ve městě Murska Sobota smlouvu o nájmu cisternového vozidla k přepravě vody v obdobích sucha (dále jen „nájemní smlouva“). Od roku 1996 vede D. Nemec před slovinskými soudy spor, v němž se domáhá platby podle této nájemní smlouvy a úroku v důsledku prodlení s touto platbou. Úrok během času narostl, později však byl předmětnou vnitrostátní právní úpravou omezen.

2. Jádrem právního problému předloženého Soudnímu dvoru v projednávané věci je, zda vnitrostátní pravidlo omezující částku úroku z prodlení na výši jistiny dluhu (označované jako pravidlo *ne ultra alterum tantum*) je v rozporu se směrnicí 2000/35 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích².

3. S touto klíčovou otázkou jsou navíc spojeny dva dodatečné problémy. Zaprvé musí být ověřena použitelnost unijního práva *ratione temporis* na projednávanou věc. Zadruhé jde o to, zda lze D. Nemce pro účely projednávané věci kvalifikovat jako „podnik“ a nájemní smlouvu jako „obchodní transakci“ ve smyslu směrnice 2000/35.

II – Právní rámec

A – Unijní právo

4. Podle článku 1 směrnice 2000/35 se „[t]ato směrnice vztahuje na veškeré platby, které jsou úhradou za obchodní transakce“.

¹ — Původní jazyk: angličtina.

² — Úř. věst. 2000, L 200, s. 35; Zvl. vyd. 17/01, s. 226. Tato směrnice byla zrušena s účinkem od 16. března 2013 a nahrazena směrnicí 2011/7/EU (Úř. věst. 2011, L 48, s. 1) obsahující přepracované znění.

5. Článek 2 bod 1 první pododstavec směrnice 2000/35 definuje pojem „obchodní transakce“ jako „transakci mezi podniky nebo mezi podniky a orgány veřejné moci, která vede k dodání zboží nebo poskytnutí služeb za úplatu“.

6. Článek 2 bod 1 druhý pododstavec této směrnice definuje pojem „orgán veřejné moci“ jako „jakýkoli smluvní orgán nebo subjekt [jakéhokoli zadavatele], jak je definován směrnici o veřejných zakázkách [...]“.

7. Podle čl. 2 odst. 1 třetího pododstavce této směrnice se „podnikem“ rozumí „jakákoli organizace, která provozuje nezávislou hospodářskou nebo odbornou činnost [která jedná při výkonu nezávislé hospodářské nebo odborné činnosti], i když je prováděna jedinou osobou“.

8. Článek 3 odst. 1 písm. c) směrnice 2000/35 stanoví, že „[Členské státy zajistí, že] věřitel má právo na úrok z prodlení, pokud i) splnil své smluvní a zákonné povinnosti a ii) neobdržel splatnou částku včas, s výjimkou případu, kdy za takové prodlení není dlužník odpovědný“.

9. Článek 6 odst. 3 směrnice 2000/35 stanoví, že „[p]ři provedení této směrnice mohou členské státy vyloučit: [...] b) smlouvy, které byly uzavřeny před 8. srpnem 2002“.

B – Vnitrostátní právo

10. Od 1. ledna 2002 upravuje důsledky opožděných plateb Obligacijski zakonik (zákon o závazcích, dále jen „OZ“). Článek 376 OZ stanoví pravidlo označované jako *ne ultra alterum tantum*. Toto pravidlo, jež neexistovalo v předchozí právní úpravě, omezuje maximální částku úroku z prodlení na výši jistiny dluhu.

11. V okamžiku uzavření nájemní smlouvy upravoval podmínky pro výkon hospodářské činnosti fyzickými osobami Obrtni zakon (živnostenský zákon, dále jen „Obr Z/88“). Fyzické osoby mohly vykonávat nezávislou hospodářskou činnost, pouze pokud jim bylo vydáno povolení obsahující označení činnosti, pro kterou se uděluje.

12. Obr Z/88 byl novelizován pozdější právní úpravou, podle které byl výkon nezávislé podnikatelské činnosti podmíněn ohlášením činnosti příslušnému orgánu a zápisem do rejstříku podnikatelů.

III – Skutkový stav, vnitrostátní řízení a předběžná otázka

13. V červnu roku 1993 uzavřeli D. Nemec (navrhovatel) jakožto pronajímatel a Gasilsko društvo Murska Sobota (sbor dobrovolných hasičů města Murska Sobota) (dále jen „sbor dobrovolných hasičů“) jakožto nájemce smlouvu o nájmu cisternového vozidla na převoz vody. V době uzavření nájemní smlouvy měl navrhovatel podnikatelské oprávnění podle slovinského práva, a to konkrétně k „soustružení mechanických dílů a sváření“.

14. Sbor dobrovolných hasičů nezaplatil úplaty podle nájemní smlouvy. V roce 1996 podal navrhovatel žalobu na zaplacení částky 17 669,51 eura. Dne 17. února 2010 Višje sodišče Maribor (odvolací soud v Mariboru) po vleklém sporu rozhodl, že sbor dobrovolných hasičů je povinen zaplatit navrhovateli částku 15 061,44 eura spolu se zákonným úrokem z prodlení za období od 25. března 1996 do 31. prosince 2001. Višje sodišče Maribor (odvolací soud v Mariboru) však zamítl navrhovatelův návrh na zaplacení zákonného úroku z prodlení za období od 1. ledna 2002 do zaplacení dlužné částky (k čemuž došlo dne 18. května 2010). Důvodem pro zamítnutí tohoto návrhu bylo, že dne 1. ledna 2002 nabyl účinnosti OZ, kterým bylo stanoveno pravidlo *ne ultra alterum tantum*. K 31. prosinci 2001 již narostlý úrok z prodlení dosáhl výše jistiny dluhu, a nemohl tedy dále přirůstat.

15. V reakci na rozsudek Višje sodišče Maribor (odvolací soud v Mariboru) podal navrhovatel proti Republice Slovinsko (odpůrkyně) žalobu, jíž se domáhá náhrady škody ve výši 84 614,02 eura, zaplacení zákonného úroku z prodlení a náhrady nákladů řízení. Navrhovatel argumentoval, že pravidlo *ne ultra alterum tantum* není slučitelné se směrnicí 2000/35 a že mu má být nahrazena škoda vzniklá v důsledku tvrzeného nesprávného provedení této směrnice do slovinského práva.

16. Rozsudkem ze dne 18. května 2011 soud prvního stupně navrhovatelovu žalobu zamítl. Navrhovatelovo odvolání proti tomuto rozhodnutí bylo rozsudkem odvolacího soudu ze dne 24. ledna 2012 zamítnuto. Soudy obou stupňů svá rozhodnutí opíraly o zjištění, že nájemní smlouva neodpovídá předmětu navrhovatelovy zapsané živnosti. Nejednal tedy jako „podnik“ ve smyslu směrnice 2000/35, která se v důsledku toho na navrhovatelův případ nevztahovala.

17. Navrhovatel nyní napadá závěry Višje sodišče Maribor (odvolací soud v Mariboru) před Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Nejvyšší soud Republiky Slovinsko). Dle jeho názoru se nájemní smlouva netýkala pouze nájmu cisternového vozidla na převoz vody. Tvrdí, že nájemní smlouva byla „komplexním právním úkonem“ k zajištění dodávek pitné vody pro místní obyvatele v obdobích sucha. Dále argumentuje, že vystavil fakturu, což svědčí o tom, že jednal jako „podnik“ ve smyslu směrnice 2000/35.

18. Odpůrkyně tvrdí, že se směrnice 2000/35 na projednávanou věc nepoužije, protože při provedení této směrnice do slovinského práva bylo vyloučeno její použití na smlouvy uzavřené před přistoupením Slovinska k Unii. Odpůrkyně dále uvádí, že nájemní smlouva není „obchodní transakcí“ ve smyslu směrnice 2000/35. Navrhovatel uzavřel nájemní smlouvu mimo předmět své hospodářské činnosti, a jednal tedy jako „podnik“ ve smyslu směrnice.

19. Za těchto okolností Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Nejvyšší soud Republiky Slovinsko) přerušil řízení a položil Soudnímu dvoru následující otázky:

„1) Musí být čl. 2 bod 1 třetí pododstavec směrnice 2000/35 vykládán v tom smyslu, že v systému, ve kterém je fyzické osobě vydáno pro účely provozování hospodářské činnosti povolení, které obsahuje označení činnosti, pro kterou se povolení uděluje, nejde o podnik, a tedy ani o obchodní transakci ve smyslu uvedeného ustanovení směrnice, pokud se právní úkon, ze kterého vyplývá opožděná platba, týká činnosti, na kterou se povolení nevztahuje?

V případě záporné odpovědi na výše uvedenou otázku:

2) Musí být čl. 2 odst. 1 třetí pododstavec směrnice 2000/35 vykládán v tom smyslu, že se fyzická osoba považuje za podnik a právní jednání, ze kterého pramení opožděná platba, představuje obchodní transakci ve smyslu výše uvedeného ustanovení, pokud se jedná o právní jednání, které nespadá do registrované činnosti dotčené fyzické osoby, avšak vyplývá z činnosti, která může být ze své povahy hospodářskou činností, a pro tuto transakci byla vydána faktura?

a

3) Je pravidlo, podle kterého úroky z prodlení přestanou plynout, když částka narostlých a nezaplacených úroků dosáhne výše jistiny (pravidlo *ne ultra alterum tantum*), v rozporu s ustanoveními směrnice 2000/35?“

20. Písemná vyjádření předložily slovinská a lotyšská vláda a Komise. Slovinská vláda a Komise přednesly ústní vyjádření na jednání konaném dne 4. května 2016.

IV – Posouzení

21. Vzhledem k tomu, že skutkové okolnosti projednávané věci předcházejí přistoupení Slovinska k Evropské unii, budu se nejprve zabývat otázkou, zda se unijní právo obecně a směrnice 2000/35 konkrétně použijí *ratione temporis* na projednávanou věc (A).

22. Pokud jde o meritorní posouzení položených otázek, jsem toho názoru, že pravidlo *ne ultra alterum tantum* není jako takové v rozporu se směrnicí 2000/35. Proto považuji za vhodnější zabývat se nejprve třetí předběžnou otázkou (B). Pokud by se Soudní dvůr ztotožnil s mým závěrem k této otázce, nebyla by již odpověď na první dvě otázky vnitrostátního soudu nutná. Pro úplnost a v zájmu poskytnutí co nejúčinnější pomoci Soudnímu dvoru se však budu zabývat také tím, zda může vztah vyplývající z nájemní smlouvy spadat do věcné působnosti směrnice 2000/35 (C).

A – Časová působnost unijního práva

23. Posouzení časové působnosti unijního práva má dvě úrovně. První úroveň se týká *obecné* použitelnosti unijního práva *ratione temporis*, kterou určuje primární právo. Odpověď na tuto otázku je rovněž rozhodující z hlediska pravomoci Soudního dvora. Druhá úroveň se zaměřuje na *konkrétní* právní předpis, který má být použit na danou věc: jakmile je určeno, že unijní právo může být na věc obecně použitelné, vyvstává další otázka, zda konkrétní opatření sekundárního práva obsahuje nějaké další rozlišení oproti obecnému pravidlu.

24. Tento přístup je významný z hlediska ústavněprávního, neboť ustanovení sekundárního právního předpisu (včetně směrnice 2000/35) lze brát v úvahu, pouze pokud bylo určeno, že se na skutkový stav věci může použít unijní právo obecně. Je nezbytné provést posouzení z obecného hlediska, které lze následně doladit ve světle příslušného sekundárního právního předpisu, pokud tak tento předpis stanoví.

1. K pravomoci Soudního dvora

25. Slovinsko přistoupilo k Evropské unii dne 1. května 2004. V souladu s články 2 a 54 Aktu o přistoupení (dále jen „Akt o přistoupení“)³ se dnem přistoupení stalo unijní právo ve Slovinsku okamžitě závazným, nebyla-li v Aktu o přistoupení nebo jeho přílohách určena jiná lhůta. Je tedy zřejmé, že obecným pravidlem ústavněprávního charakteru je okamžitá závaznost či *okamžitý účinek* unijního práva, nestanoví-li Akt o přistoupení jinak.

26. V projednávané věci byla nájemní smlouva uzavřena v roce 1993. Zčásti z ní bylo plněno⁴ v polovině 90. let. D. Nemec poté v roce 1996 podal proti sboru dobrovolných hasičů žalobu pro neplnění platebních povinností vyplývajících z nájemní smlouvy. Všechny tyto události nastaly před 1. květnem 2004. Otázkou tedy je, zda se unijní právo může na posuzovanou právní situaci použít *ratione temporis*.

27. Je třeba připustit, že orientace v judikatuře Soudního dvora týkající se časové působnosti unijního práva ve vztahu k novým členským státům není zcela jednoduchá.

3 — Úř. věst. 2003, L 236.

4 — Když hovořím o tom, že byla splněna zčásti, poukazuji tím na skutečnost, že navrhovatel podle všeho splnil svou část smluvního závazku, když sboru dobrovolných hasičů poskytl cisternové vozidlo na převoz vody, zatímco sbor dobrovolných hasičů nesplnil svou část závazku spočívající v zaplacení za pronájem vozidla.

28. V rozsudku velkého senátu Ynos⁵ Soudní dvůr rozhodl, že nemá pravomoc odpovědět na předběžnou otázku, přičemž vycházel z toho, že skutkové okolnosti věci předcházely přistoupení Maďarska k Unii. Použití rozsudku Ynos a navazující judikatury na projednávanou věc vede k závěru, že se unijní právo *ratione temporis* nepoužije.

29. Vedle poněkud kategorického přístupu Soudního dvora ve věci Ynos však existuje i bohatá judikatura z doby před rozsudkem Ynos i po něm, která k časové působnosti unijního práva přistupuje diferencovaněji. O těchto věcech lze říci, že rozlišují mezi skutkovými okolnostmi nastalými před přistoupením a jejich právními účinky přetrvávajícími po přistoupení. Navrhl bych, aby byl rozsudek Ynos chápán v tomto širším judikatorním rámci. Pokud by se Soudní dvůr s tímto přístupem ztotožnil, bylo by možné projednávanou věc považovat za přípustnou *ratione temporis*.

a) K rozsudku Ynos

30. Rozsudek Ynos se týkal použití směrnice 93/13/EHS o zneužívajících klauzulích ve spotřebitelských smlouvách⁶ na smlouvu o zprostředkování. Předmětem sporu bylo plnění této smlouvy a otázka, zda smluvní ustanovení o provizi zprostředkovatele není zneužívající. Bez posouzení podrobností týkajících se plnění smlouvy Soudní dvůr uvedl, že *skutkové okolnosti ve věci v původním řízení předcházely přistoupení Maďarska k Unii*, a že tedy nemá pravomoc k výkladu směrnice⁷.

31. Pokud by kritérium formulované v rozsudku Ynos bylo použito bez dalšího, pak by bylo třeba rozhodnout, jak navrhla slovinská vláda na jednání, že otázky položené vnitrostátním soudem nespádají do pravomoci Soudního dvora *ratione temporis*. K uzavření nájemní smlouvy došlo před přistoupením Slovinska k Unii, stejně jako tomu bylo ve věci Ynos. Skutečnost, že vnitrostátní soudní řízení týkající se neplnění smlouvy probíhalo i po přistoupení Slovinska, by nebyla relevantní, protože ve věci Ynos také trvalo vnitrostátní řízení týkající se plnění smlouvy i po přistoupení Maďarska⁸.

32. Navrhl bych však, aby Soudní dvůr pohlédl na rozsudek Ynos z širší perspektivy a vzal v úvahu celý soubor judikatury z doby před tímto rozsudkem i po něm a rovněž konkrétní skutkové a právní okolnosti samotné věci Ynos. Tento diferencovanější soubor judikatury se nezaměřuje na černobílé rozlišování skutkových okolností z doby před přistoupením a z doby po něm, nýbrž bere do úvahy to, zda právní vztah z doby před přistoupením vyvolává právní účinky přetrvávající i po datu přistoupení.

b) K rozsudku Ynos v širším judikatorním rámci

33. V judikatuře předcházející rozsudku Ynos projevoval Soudní dvůr větší vstřícnost a ochotněji odpovídal na předběžné otázky v situacích, kdy relevantní skutkové okolnosti nastaly před přistoupením.

34. Například předběžné otázky položené ve věcech Data Delecta⁹ a Saldanha¹⁰ se týkaly slučitelnosti ustanovení vnitrostátního práva, podle kterého byli zahraniční žalobci povinni složit jistotu na náklady soudního řízení. V obou věcech byly soudní příkazy nařizující složení jistoty vydány *před* přistoupením Švédska a Rakouska k Unii. Avšak řízení o odvolání proti těmto soudním příkazům trvala i *po*

5 — Rozsudek ze dne 10. ledna 2006, Ynos (C-302/04, EU:C:2006:9).

6 — Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95/93; Zvl. vyd. 15/02, s. 288).

7 — Rozsudek ze dne 10. ledna 2006, Ynos (C-302/04, EU:C:2006:9, body 36 až 38).

8 — Viz také usnesení ze dne 5. listopadu 2014, VG Vodoopskrb (C-254/14, EU:C:2014:2354, body 10 a 11), usnesení ze dne 3. dubna 2014, Pohotovost (C-153/13, EU:C:2014:1854, body 23 až 25), usnesení ze dne 8. listopadu 2012, SKP (C-433/11, EU:C:2012:702, body 35 až 37), usnesení ze dne 6. března 2007, Ceramika Paradyż (C-168/06, EU:C:2007:139, body 20 až 25), a usnesení ze dne 9. února 2006, Lakép a další (C-261/05, EU:C:2006:98, body 17 až 20).

9 — Rozsudek ze dne 26. září 1996, Data Delecta a Forsberg (C-43/95, EU:C:1996:357).

10 — Rozsudek ze dne 2. října 1997, Saldanha a MTS (C-122/96, EU:C:1997:458).

přistoupení. V rozsudku *Data Delecta* se Soudní dvůr zabýval přímo meritorní stránkou věci, čímž dal najevo, že unijní právo bylo *ratione temporis* použitelné. V rozsudku *Saldhana* Soudní dvůr určil, že článek 6 ES (nyní článek 18 SFEU) je počínaje dnem přistoupení okamžitě závazný a brání vnitrostátnímu pravidlu, které bylo dotčeno uvedenou věcí. Soudní dvůr uvedl, že unijní právo je použitelné *ratione temporis* na „budoucí účinky situací nastalých před přistoupením“¹¹.

35. Tyto dvě věci¹² ukazují, že i když spory mezi účastníky řízení vznikly před přistoupením příslušných států k Unii, považoval Soudní dvůr za vhodné, aby byly přetrvávající právní účinky situací nastalých před přistoupením podrobeny unijnímu právu, a tudíž jeho pravomoci. Je třeba připustit, že toto řešení bylo podmíněno pokračováním řízení v daných věcech i po přistoupení¹³.

36. Judikatura z doby po rozsudku *Ynos* je komplexnější. Patrně se však Soudní dvůr vrátil k diferencovanějšímu přístupu se zaměřením na otázku, zda právní situace v okamžiku přistoupení vyčerpala své účinky.

37. V rozsudku *Telefónica O2* Soudní dvůr potvrdil svou pravomoc, i když skutkové okolnosti uvedené věci předcházely přistoupení České republiky k Unii. Bylo tomu tak proto, že po přistoupení České republiky k Unii bylo napadené rozhodnutí regulačním orgánem znovu přijato s účinky do budoucna¹⁴.

38. Obdobně v rozsudku *CIBA* Soudní dvůr uznal, že se spor v původním řízení týká zdaňovacích období let 2003 a 2004, kdežto Maďarsko přistoupilo k Unii teprve 1. května 2004. Dále však uvedl, že „vzhledem k tomu, že skutkový stav v původním řízení zčásti nastal po uvedeném datu, má Soudní dvůr pravomoc k zodpovězení uvedené otázky“¹⁵.

39. Ve věci *Kuso* šlo o rakouskou zaměstnankyni, která uzavřela pracovní smlouvu v roce 1980. Později napadla datum svého nuceného odchodu do důchodu, které vycházelo z povinného důchodového věku 60 let, přičemž tvrdila, že se jedná o diskriminaci na základě pohlaví podle směrnice 76/207¹⁶. Soudní dvůr určil, že má pravomoc o předběžné otázce meritorně rozhodnout, když uvedl, že „[...] legitimní[...] očekávání nemůže být pojat[o] natolik široce, aby obecně bránil[o] použití nové právní úpravy na budoucí účinky situací vzniklých za působnosti dřívější právní úpravy“¹⁷.

40. Je-li rozsudek *Ynos* chápán v širším judikatorním rámci, je patrné, že obecným přístupem ve vztahu k použitelnosti unijního práva *ratione temporis* je přístup založený na přetrvávajících právních účincích. Právní vztahy, jejichž účinky nejsou v okamžiku přistoupení členského státu vyčerpány, se musí přizpůsobit novému právnímu rámci. Takové přizpůsobení musí přirozeně vyvolávat účinky

11 — Rozsudek ze dne 2. října 1997, *Saldanha a MTS* (C-122/96, EU:C:1997:458, bod 14). Viz také rozsudek ze dne 13. září 2001, *Schieving-Nijstad* a další (C-89/99, EU:C:2001:438, body 49 a 50). Viz také stanovisko generálního advokáta Cosmase ve věci *Andersson a Wäkerås-Andersson* (C-321/97, EU:C:1999:9, zejména bod 61 a násl.), ve kterém se zabýval časovou působností unijního práva z hlediska toho, zda posuzovaná situace získala definitivní podobu před přistoupením.

12 — Viz také následující věci, které nejsou v tomto stanovisku podrobně probírány: rozsudek ze dne 30. listopadu 2000, *Österreichischer Gewerkschaftsbund* (C-195/98, EU:C:2000:655, bod 55), rozsudek ze dne 7. února 2002, *Kauer* (C-28/00, EU:C:2001:82, body 42 až 59), a rozsudek ze dne 18. dubna 2002, *Duchon* (C-290/00, EU:C:2001:234, body 44 až 46). Viz také rozsudek ze dne 29. ledna 2002, *Pokrzeptowicz-Meyer* (C-162/00, EU:C:2002:57, body 50 až 57 a citovaná judikatura).

13 — Viz také Kaleda, „Immediate Effect of Community Law in the New Member States: Is there a Place for a Consistent Doctrine?“ (2004) 10 *ELJ* 102 nebo Póltorak, „Ratione Temporis Application of the Preliminary Rulings Procedure“ 2008, vol. 45, (CMLRev) s. 1357.

14 — Rozsudek ze dne 14. června 2007, *Telefónica O2 Czech Republic* (C-64/06, EU:C:2007:348). Viz také stanovisko generálního advokáta Ruiz-Jarabo Colomera v uvedené věci, bod 32, a rozsudek ze dne 22. prosince 2010, *Bezpečnostní softwarová asociace* (C-393/09, EU:C:2010:816, body 22 až 27).

15 — Rozsudek ze dne 15. dubna 2010, *CIBA* (C-96/08, EU:C:2010:185, body 13 až 15). Viz také rozsudek ze dne 24. listopadu 2011, *Circul Globus București* (C-283/10, EU:C:2011:772, bod 29).

16 — Směrnice Rady 76/207/EHS ze dne 9. února 1976 o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky (Úř. věst. 1976, L 39, s. 40; Zvl. vyd. 05/01, s. 187).

17 — Rozsudek ze dne 12. září 2013, *Kuso* (C-614/11, EU:C:2013:544, bod 30). Viz také rozsudek ze dne 3. září 2014, *X* (C-318/13, EU:C:2014:2133, body 21 až 24).

pouze do budoucna: okamžitý účinek unijního práva znamená, že přetrvávající právní vztah, jehož účinky nebyly v okamžiku přistoupení vyčerpány, může být *do budoucna* změněn. Naproti tomu změna ve smyslu pravé *retroaktivity*, tj. ve smyslu skutečného přehodnocení skutků či událostí nastalých v minulosti, je zakázána.

41. Například u smlouvy uzavřené před přistoupením členského státu k Unii je klíčové, zda smlouva a na ní založený právní vztah vyvolávají nějaké právní účinky i po přistoupení. Je-li tomu tak (například u smluv na dobu neurčitou nebo na opakující se protiplnění), pak je unijní právo na smlouvu použitelné od okamžiku přistoupení, i když všechny (konstitutivní) skutečnosti předcházely datu přistoupení. Následný obsah právního vztahu bude do budoucna modifikován unijním právem.

42. Navíc se všeobecně uznává, že v případě procesních norem obecně platí, že jsou okamžitě použitelné v okamžiku nabytí jejich účinnosti, a to i na právě probíhající věci a spory, ledaže příslušné konkrétní opatření nestanoví jinak¹⁸.

43. V každém případě budou zastřešující zásady ochrany nabytých práv a legitimního očekávání i zákaz zpětné účinnosti působit ve všech jednotlivých věcech jako korektiv ve vztahu k okamžitému účinku unijního práva.

44. Z tohoto úhlu pohledu není řešení, k němuž Soudní dvůr dospěl v rozsudku Ynos, co do svého výsledku překvapivé: ve věci Ynos šlo o to, zda bylo smluvní ustanovení sjednané a uzavřené před přistoupením Maďarska k Unii zneužívající povahy. Pokud by byla otázka položena Soudnímu dvoru zodpovězena, vedla by k pravému retroaktivnímu přehodnocení smluvního ujednání, které bylo uzavřeno a sjednáno dávno před přistoupením.

c) Uplatnění širšího přístupu v projednávané věci

45. Domnívám se, že v okamžiku přistoupení Slovinska nájemní smlouva nevyčerpala všechny své právní účinky ve dvou směrech.

46. Zaprvé, nájemní smlouva byla uzavřena v červnu roku 1993. Z předkládacího usnesení lze vyrozumět, že navrhovatel splnil své závazky před přistoupením Slovinska k Unii, kdežto sbor dobrovolných hasičů splnil své závazky poskytnutím úplaty v souladu s nájemní smlouvou až v květnu roku 2010, tj. dlouhou dobu po přistoupení Slovinska. Po přistoupení Slovinska tedy nájemní smlouva nadále vyvolávala některé právní účinky, přičemž závazky smluvních stran podle smlouvy ještě musely být plněny.

47. Zadruhé – a co je možná důležitější – projednávaná věc se na rozdíl od rozsudku Ynos netýká přehodnocení smluvních ustanovení uzavřených v minulosti. Obsah smlouvy a platnost smluvních ustanovení zůstaly nedotčeny. V projednávané věci jde o to domoci se splnění smlouvy, konkrétně zaplacení úroku narostlého za opožděné plnění (tj. úroku z prodlení) podle smlouvy. Tato situace nastala před přistoupením Slovinska k Unii a na definitivní řešení se nadále čeká i po přistoupení.

48. Skutečnost, že nová právní úprava týkající se úroku z prodlení se použije do budoucna na probíhající věci od okamžiku přistoupení členského státu k Unii, je tedy v souladu s okamžitým účinkem unijního práva v nových členských státech.

18 — Viz například rozsudek ze dne 14. února 2012, Toshiba Corporation a další (C-17/10, EU:C:2012:72, bod 47). Viz také rozsudek ze dne 12. listopadu 1981, Meridionale Industria Salumi a další (spojené věci 212/80 až 217/80, EU:C:1981:270, bod 9).

2. Použitelnost směrnice 2000/35 na nájemní smlouvu

49. Po určení, že Soudní dvůr má pravomoc v obecné rovině, je třeba v projednávané věci následně analyzovat, zda se konkrétně směrnice 2000/35 může použít na nájemní smlouvu s ohledem na specifická ustanovení směrnice týkající se její časové působnosti.

50. Podle čl. 6 odst. 3 písm. b) směrnice 2000/35 se tato směrnice v zásadě použije na smlouvy uzavřené před uplynutím lhůty k jejímu provedení, ledaže členský stát její použití na takové smlouvy vyloučí. Jinými slovy, bez explicitního úkonu členského státu se směrnice na dosavadní smlouvy vztahuje.

51. Jak uznal zástupce Slovinska na jednání, příslušné přístupové dokumenty neobsahují žádné takové vyloučení použitelnosti směrnice 2000/35¹⁹. Na základě článků 2 a 54 Aktu o přistoupení tedy lhůta k provedení směrnice 2000/35 uplynula 1. května 2004 a v souvislosti s touto směrnicí se neuplatnila žádná výjimka.

52. Pravidlo uvedené v čl. 6 odst. 3 písm. b) je rovněž relevantní pro konstatování rozdílu oproti předpisu sekundárního práva, o který šlo ve věci Ynos. Směrnice 93/13, o níž se jednalo ve věci Ynos, stanovila v čl. 10 odst. 1, že se použije do budoucna na smlouvy uzavřené po uplynutí lhůty k provedení směrnice (v případě nového členského státu šlo o datum jeho přistoupení (tj. 1. květen 2004)). To je ve skutečnosti pravý opak toho, co stanoví čl. 6 odst. 3 písm. b) směrnice 2000/35, neboť toto ustanovení se použije na smlouvy uzavřené před uplynutím lhůty k provedení směrnice²⁰.

53. Na základě čl. 6 odst. 1 a čl. 6 odst. 3 písm. b) směrnice 2000/35 ve spojení s Aktem o přistoupení se tedy přistoupením Slovinska k Unii stala směrnice 2000/35 okamžitě použitelnou na dosavadní smlouvy uzavřené před tímto datem, včetně nájemní smlouvy, o níž jde v projednávané věci. Můj závěr tedy zní, že počínaje 1. květnem 2004 se směrnice 2000/35 stala použitelnou *ratione temporis* na projednávanou věc.

54. Dospívám tedy k závěru, že Soudní dvůr má pravomoc k zodpovězení otázek položených předkládajícím soudem.

B – Ke třetí předběžné otázce

55. Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda je pravidlo *ne ultra alterum tantum* slučitelné se směrnicí 2000/35. Podobně, jak Slovinská a Lotyšská vláda uvedly ve svých písemných vyjádřeních a jak Slovinská vláda a Komise uvedly na jednání, mám za to, že toto pravidlo je v souladu se směrnicí 2000/35.

56. Jak již dříve uvedl Soudní dvůr²¹ a jak Komise výslovně uznala na jednání v projednávané věci, je směrnice 2000/35 nástrojem minimální harmonizace.

57. Směrnice tedy upravuje jen vybrané, a tím pádem omezené aspekty opožděných plateb v obchodních transakcích, zejména aspekty týkající se i) úroku z prodlení, ii) výhrady vlastnictví a iii) vymáhání nesporných pohledávek.

19 — Opačné tvrzení odpůrce v původním řízení se tedy zdá být nepodložené (viz bod 18 výše).

20 — Tato rozmanitost pravidel, jimiž se řídí časová působnost konkrétních předpisů sekundárního práva, potvrzuje význam jasného rozlišování mezi *obecným* přístupem uplatňovaným v souvislosti s časovou působností unijního práva a *specifickými* pravidly, jež mohou být obsažena v konkrétním předpisu sekundárního práva, jak je uvedeno výše v bodech 23 a 24 tohoto stanoviska.

21 — Rozsudek ze dne 11. září 2008, Caffaro (C-265/07, EU:C:2008:496, body 14 až 16). Viz také rozsudek ze dne 26. října 2006, Komise v. Itálie (C-302/05, EU:C:2006:683, bod 23), rozsudek ze dne 3. dubna 2008, 01051 Telecom (C-306/06, EU:C:2008:187, bod 21), a stanovisko generální advokátky Sharpston ve věci IOS Finance EFC (C-555/14, EU:C:2016:341, bod 36).

58. Pokud jde o pravidla týkající se úroku z prodlení, čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2000/35 je relativně podrobným ustanovením o *minimální* výši takového úroku a o způsobu jeho výpočtu. Směrnice 2000/35 však neobsahuje žádná pravidla, jež by zakazovala stanovení horního limitu pro kumulovaný úrok.

59. Dle mého názoru tedy rozhodnutí o tom, zda má být takový horní limit stanoven, či nikoli, zůstává v pravomoci členských států, pakliže dodrží požadavek rovnocennosti a požadavek efektivity²².

60. Podstatou zásady *rovnocennosti* je, že zakazuje diskriminaci mezi nároky na základě vnitrostátního práva a obdobnými nároky na základě unijního práva. Jinými slovy, s právy vycházejícími z unijního práva nesmí být zacházeno méně příznivě než s odpovídajícími právy vycházejícími z vnitrostátního práva.

61. Skutkový stav projednávané věci nevyvolává žádné otázky o souladu pravidla *ne ultra alterum tantum* s touto zásadou. Žádný z účastníků řízení v tomto ohledu nevyjádřil žádné výhrady.

62. Požadavek *efektivity* brání členským státům v tom, aby výkon práv přiznaných unijním právem v praxi znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly.

63. Samozřejmě by bylo možné argumentovat, že kdyby kumulace úroku z prodlení omezena nebyla, byl by tím obecný cíl účinného boje proti opožděným platbám v obchodních transakcích posílen. Je zřejmé, že po dosažení horního limitu dlužníková motivace k plnění platebních povinností slábne. Úrok jednoduše přestane přirůstat.

64. Při použití této logiky by však mohlo být zpochybněno jakékoli vnitrostátní pravidlo nebo by mohlo být požadováno přijetí nového pravidla. Nebyl by užitečný účinek směrnice, jejímž cílem je boj proti opožděným platbám, posílen například i znovuzavedením vězení pro dlužníky²³, kde by byl dlužník v případě opožděné platby automaticky uvězněn? Takové opatření by relativně účinným způsobem přimělo uvedenou osobu nebo její příbuzné k rychlému zaplacení.

65. Absurdní příklady pomáhají k lepšímu pochopení potřeby nastavit rozumné meze potenciálně neomezenému požadavku efektivity. Dle mého názoru je třeba požadavek efektivity zúžit na dvě situace: nemožnost či skutečně nadměrnou obtíž. Domnívám se, že pravidlo *ne ultra alterum tantum* nedosahuje ani jednoho z těchto dvou standardů. V posledně uvedeném ohledu jsou zvláště relevantní dvě skutečnosti.

22 — Viz obdobně rozsudek ze dne 19. července 2012, Littlewoods Retail a další (C-591/10, EU:C:2012:478, bod 31 a citovaná judikatura). Viz také usnesení ze dne 17. července 2014, Delphi Hungary Autóalkatrész Gyártó (C-654/13, EU:C:2014:2127, bod 35), a rozsudek ze dne 18. dubna 2013, Irímie (C-565/11, EU:C:2013:250, bod 23).

23 — Vzhledem k tomu, že se zde jedná pouze o ilustrativní *argumentum ad absurdum*, není zapotřebí se zabývat potenciálními dopady znovuzavedení věznic pro dlužníky na lidská práva, zejména s ohledem na článek 1 čtvrtého dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Literární paralelu lze nalézt v románu Malá Dorritka od Charlese Dickense, Penguin Classics, 2004.

66. Zprv ve vnitrostátním regulačním rámci nedotčeném minimální harmonizací podle směrnice 2000/35 je pravidlo *ne ultra alterum tantum* výrazem určité legislativní volby v otázce rozdělení nákladů způsobených opožděnými platbami mezi věřitele a dlužníky. Toto pravidlo odráží společenský pohled na rozložení břemen při vymáhání dluhu. Taková volba sama o sobě nepůsobí jako svévolná či ojedinělá. Jisté formy limitování úroku na částku jistiny dluhu lze totiž vysledovat už v římském právu²⁴.

67. Na pravidlo *ne ultra alterum tantum* lze navíc pohlížet tak, že přináší jistou rovnováhu mezi zajištěním rychlé platby a jinými zájmy či hodnotami. Opožděná platba obvykle vyplývá v zásadě vždy z nemožnosti či neochoty dlužníka zaplatit. Avšak nečinnost věřitele může vést ke zvětšení kumulovaného dluhu. Takové pravidlo jako *ne ultra alterum tantum* proto pobízí věřitele, aby svá práva prosazoval bez prodlení. Podobné pravidlo lze nalézt v různých souvislostech též v dalších vnitrostátních právních rádech. Například rakouský a český občanský zákoník omezují možnost věřitele získat úrok z prodlení nad rámec jistiny dluhu v období do uplatnění práva u soudu, pokud věřitel včas neusiloval o vymození dluhu²⁵.

68. Zadruhé, jak uvedla slovinská vláda, takové vnitrostátní pravidlo jako *ne ultra alterum tantum* nelze posuzovat izolovaně, nýbrž v kontextu dalších relevantních nástrojů vnitrostátního práva, v jejichž rámci se toto omezující pravidlo projevuje.

69. Mezi tyto nástroje patří možnost domáhat se vůči dlužníkovi náhrady skutečně vzniklé ztráty (pokud tato ztráta překročí částku dlužného úroku z prodlení). Zatímco je totiž nárok na úrok z prodlení obecně „považován za vhodný způsob umožňující věřiteli získat náhradu škody, která mu typicky vznikla, bez potřeby ji konkrétně prokazovat“²⁶, neznamená to nutně, že věřitel nemá možnost domáhat se náhrady vzniklé škody nad rámec narostlých úroků. Existence takové možnosti závisí na použitelném vnitrostátním právu a její posouzení přísluší vnitrostátnímu soudu. Jak ale slovinská vláda vysvětlila na jednání, podle slovinského práva skutečně je možné, aby se věřitel domáhal plně a skutečné náhrady vzniklé ztráty.

70. Pokud by dále byla ztráta věřitele přičitatelná vadám ve fungování soudního systému, včetně neodůvodněných průtahů a nadměrné délky řízení, mohla by být další možnou formou nápravy žaloba na náhradu škody vůči státu²⁷.

24 — Justinianův kodex CJ.1.2.17.3 stanovil: „If any of the things mentioned are omitted, the creditor and purchaser shall lose the property, the debt and the price paid; and he who made an exchange shall lose both what he gave and what he received; whoever received any property by emphyteusis (long lease) for his life or by gift or alienation, shall return what he received and an additional amount equal to what was given“ (Chybí-li některá z výše uvedených náležitostí, pozbývá věřitel a kupující vlastnictví, pohledávky a zaplacené ceny; ten, kdo uskutečnil směnu, pozbývá toho, co dal, i toho, co nabyt; ten, kdo nabyt vlastnictví buď doživotně emphyteuzí (dlouhodobý nájem), anebo darem či zcizením, vydá zpět, co nabyt, a navíc částku odpovídající tomu, co bylo dáno.) [„reddidit quod accepit et alterum tantum eius, quanti est quod datum fuerit.“]. Anglický překlad: Blume, *The Annotated Justinian Code*, Kearley (druhé vydání), dostupné na internetové stránce <http://www.uwo.edu/lawlib/blume-justinian/ajc-edition-/books/book1/index.html>. Starší vyjádření podobné myšlenky lze nalézt v Ulpianovi, Ulp. D. 12, 6, 26, 1. „Supra duplum autem usurae et usurarum usurae nec in stipulatum deduci, nec exigi possunt, et solutae repetuntur“ in Zimmerman, *The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition* (Oxford University Press, 1996), s. 169. K diskusi o tomto pravidlu, včetně jeho pokračování ve středověku, viz například Jörs, *Römisches Recht: Römisches Privatrecht. Abriss des Römischen Zivilprozessrechts*, (Springer-Verlag, 2013) s. 183 nebo Honsell, *Römisches Recht*, (Springer-Verlag, 2010) s. 95.

25 — Viz článek 1335 ABGB: „Hat der Gläubiger die Zinsen ohne gerichtliche Einmahnung bis auf den Betrag der Hauptschuld steigen lassen, so erlischt das Recht, vom Kapital weitere Zinsen zu fordern. Vom Tag der Streitanhängigkeit an können jedoch neuerdings Zinsen verlangt werden“. Viz také § 1805 odst. 2 českého občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.), který stanoví, že věřitel, který včas neuplatní svá práva, pozbývá právo na úrok z prodlení nad rámec jistiny dluhu v období do uplatnění práva u soudu.

26 — Zimmermann, „Interest for Delay in Payment for Money“ in Gullifer, Vogenauer (vyd) *English and European Perspectives on Contract and Commercial law: Essays in Honour of Hugh Beale*, (Hart Publishing, Oxford a Portland, 2014) s. 329.

27 — V tomto širším kontextu dalších dostupných prostředků nápravy a fungování právního systému jako takového je patrné, že by limitování úroku mohlo sledovat ještě jiný cíl: nikoli ochranu dlužníka před nečinností věřitele, nýbrž ochranu dlužníka před „justiční nečinností“ členského státu ve smyslu systémových problémů v soudním systému vedoucích k nadměrné délce řízení. S tím související otázka, nakolik je spravedlivé přenést část těchto „nákladů“ nepřímo na věřitele, je sice otázkou zajímavou, zcela jistě se však vymyká předmětu projednávání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

71. Z těchto důvodů navrhuji, aby Soudní dvůr na třetí otázku předkládajícího soudu odpověděl tak, že směrnice 2000/35 nebrání pravidlu vnitrostátního práva, které omezuje maximální částku dlužného úroku z prodlení na výši jistiny dluhu.

C – K první a druhé předběžné otázce

72. Jak jsem uvedl výše, kdyby Soudní dvůr na třetí otázku vnitrostátního soudu odpověděl záporně, nebyla by již odpověď na první a druhou otázku zapotřebí. Pakliže směrnice 2000/35 nebrání pravidlu *ne ultra alterum tantum*, nemůže navrhovatel se svým nárokem uspět, ani kdyby bylo určeno, že právní vztah založený nájemní smlouvou spadá do působnosti směrnice 2000/35. Pokud by však Soudní dvůr dospěl k závěru, že směrnice 2000/35 předmětnému pravidlu brání, byly by první dvě předběžné otázky relevantní.

73. V následující části budou první a druhá otázka analyzovány společně. Obě směřují k určení toho, zda navrhovatel při uzavírání nájemní smlouvy jednal jako „podnik“ ve smyslu směrnice 2000/35 vzhledem k tomu, že předmět nájemní smlouvy neodpovídá předmětu jeho vnitrostátního oprávnění. V této souvislosti předkládající soud konkrétně žádá Soudní dvůr, aby při zodpovídání druhé předběžné otázky zohlednil skutečnost, že předmětná transakce byla transakcí hospodářské povahy a že za ni navrhovatel vystavil fakturu.

74. V souladu s článkem 1 směrnice 2000/35 se tato směrnice vztahuje na „veškeré platby, které jsou úhradou za obchodní transakce“. K odpovědi na otázku, zda transakce sjednaná v nájemní smlouvě spadá do působnosti směrnice 2000/35, je tedy zapotřebí vyjasnit pojem „obchodní transakce“, jehož definice používá pojmu „podnik“.

75. Nejprve budou analyzovány tyto dva pojmy (oddíly a) a b)) a poté bude posouzena otázka, zda je vnitrostátní oprávnění pro určitou činnost relevantní pro účely definice podniku (oddíl c)). Konečně bude učiněno několik závěrečných poznámek k právní povaze druhé strany nájemní smlouvy, jmenovitě sboru dobrovolných hasičů (oddíl d)).

a) K pojmu „obchodní transakce“

76. Článek 2 odst. 1 první odrážka směrnice 2000/35 definuje obchodní transakci jako transakci „mezi podniky nebo mezi podniky a orgány veřejné moci, která vede k dodání zboží nebo poskytnutí služeb za úplatu“.

77. Je patrné, že se tato definice skládá z následujících prvků: i) stranami transakce musí být podniky nebo podnik a orgán veřejné moci, ii) musí se jednat o dodání zboží nebo poskytnutí služeb a iii) musí být dána úplata za toto zboží a tyto služby.

78. Není pochyb o tom, že nájemní smlouva splňuje podmínky ii) a iii). Došlo k poskytnutí služby, kterou byl nájem cisternového vozidla na převoz vody. Úplata za tuto službu byla sjednána a později zaplacená. Zůstává tedy otázkou, zda je splněna rovněž podmínka i). Navrhovatel jednoznačně není orgánem veřejné moci. Lze jej kvalifikovat jako „podnik“?

b) K pojmu „podnik“

79. Pojem „podnik“ je definován v čl. 2 odst. 1 třetí odrážce směrnice 2000/35 jako „jakákoli organizace, která provozuje nezávislou hospodářskou nebo odbornou činnost [která jedná při výkonu nezávislé hospodářské nebo odborné činnosti], i když je prováděna jedinou osobou“²⁸.

80. Aby se jednalo o „podnik“ ve smyslu směrnice 2000/35, musí být i) daná *osoba* kvalifikována jako organizace a ii) *činnost* musí být svou povahou nezávislou hospodářskou nebo odbornou činností.

81. Podotýkám, že čl. 2 odst. 1 třetí odrážka směrnice 2000/35 výslovně hovoří o „*jakékoli organizaci*“, včetně organizace tvořené jednou osobou, jednající *při výkonu* nezávislé hospodářské nebo odborné činnosti.

82. Ze znění tohoto ustanovení tedy vyplývá, že pojem „organizace“ by neměl být chápán tak, že odkazuje na určitou konkrétní právní formu, nýbrž na provádění *strukturované a pokračující činnosti*. V tomto smyslu se daná osoba musí sama zorganizovat za účelem soustavného a dlouhodobého provozování podnikatelské činnosti.

83. Podobně, jak Soudní dvůr uvedl v jiném kontextu, může být struktura takové organizace poměrně jednoduchá, protože v některých odvětvích může „činnost [spočívat] především na pracovní síle“²⁹.

84. Skutečnost, že navrhovatel vystavil za služby poskytnuté na základě nájemní smlouvy fakturu, je podle mého názoru významným ukazatelem toho, že jednal *při výkonu* organizované hospodářské činnosti.

85. Pokud jde o povahu transakce podle nájemní smlouvy, jednalo se jednoznačně o povahu hospodářskou, protože cisternové vozidlo na převoz vody bylo navrhovatelem poskytnuto sboru dobrovolných hasičů za úplatu. Mělo dojít k platbě, nebo se alespoň předpokládalo, že se tak stane.

86. Definice „obchodní transakce“ podle čl. 2 odst. 1 třetí odrážky směrnice 2000/35 se tedy na první pohled zdá být naplněna.

c) K relevanci vnitrostátního oprávnění

87. Předkládající soud má nicméně pochybnosti v souvislosti s tím, že předmět nájemní smlouvy neodpovídá předmětu navrhovatelova vnitrostátního oprávnění. Slovinská vláda a Komise z této skutečnosti vyvozují, že navrhovatel nemůže být kvalifikován jako „podnik“ podle směrnice 2000/35. V podstatě mají za to, že konkrétní předmět uděleného vnitrostátního oprávnění by měl být rozhodující pro definici „podniku“ pro účely směrnice 2000/35.

88. S tím nesouhlasím ze dvou hlavních důvodů.

89. Zaprvé, výše uvedená definice „podniku“ nijak neodkazuje na právo členských států. Tento pojem je tedy autonomním pojmem unijního práva. Musí být vykládán nezávisle na vnitrostátních povolovacích či registračních systémech³⁰.

28 — Je třeba poznamenat, že definice „obchodní transakce“ a „podniku“ zůstaly stejné i podle přepracované směrnice 2011/7, kde bylo pouze blíže specifikováno, že „podnik“ je odlišný od „orgánu veřejné moci“.

29 — Viz obdobně rozsudek ze dne 10. prosince 1998, Hernández Vidal a další (C-127/96, C-229/96 a C-74/97, EU:C:1998:594, bod 27), viz také rozsudek ze dne 6. září 2011, Scattolon (C-108/10, EU:C:2011:542, bod 49 a citovaná judikatura).

30 — V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. prosince 2015, Pfotenhilfe-Ungarn (C-301/14, EU:C:2015:793, bod 24 a citovaná judikatura), a rozsudek ze dne 5. prosince 2013, Vapenik (C-508/12, EU:C:2013:790, bod 23 a citovaná judikatura).

90. Zadruhé, autonomní unijněprávní definice slouží v projednávané věci dalšímu, relativně významnému účelu, a sice předvídatelnosti v otázce, zda obchodní transakce spadají do působnosti této směrnice. Kdyby byl rozsah pojmu „podnik“ podle směrnice navázán na předmět oprávnění pro určité podnikatelské činnosti uděleného podle vnitrostátního práva, byly by smluvní strany nuceny vždy ověřovat, zda druhá smluvní strana skutečně podepisuje smlouvu v mezích předmětu své činnosti podle vnitrostátního práva, či nikoli. Z toho vyplývající právní roztržštěnost je sama o sobě nežádoucí. Byla by ale také přítěží v obchodní praxi, zvláště v přeshraničních transakcích.

91. Z těchto důvodů se domnívám, že předmět vnitrostátního oprávnění není určující pro definici „podniku“ podle směrnice 2000/35. To ovšem neznamená, že existence vnitrostátního registračního či povolovacího systému je zcela irelevantní. Existence takového režimu však může pouze zakládat domněnku, že daná smluvní strana jednala v rámci své hospodářské či odborné činnosti.

92. Jinými slovy, kdyby nájemní smlouva spadala do předmětu navrhovatelova vnitrostátního oprávnění, zakládalo by to domněnku, že navrhovatel jednal při výkonu nezávislé hospodářské činnosti. Avšak opačně skutečnost, že předmět nájemní smlouvy neodpovídá předmětu navrhovatelova oprávnění, nevylučuje kvalifikaci navrhovatele jako podniku, pakliže jsou splněny výše uvedené autonomní podmínky čl. 2 odst. 1 směrnice 2000/35.

93. Pro úplnost bych dodal, že dle mého názoru pod pojem „podnik“ ve smyslu směrnice 2000/35 *nespadají* případy osob provádějících izolované úkony v rámci určité činnosti, jež může být kvalifikována jako „hospodářská“. Tyto úkony sice mají hospodářskou povahu, avšak nemohou být považovány za strukturovanou či pokračující podnikatelskou činnost.

94. Pokud jde o projednávanou věc, na pronájem cisternového vozidla na převoz vody lze pohlížet jako na součást navrhovatelovy celkové a pokračující podnikatelské činnosti. Kdyby naproti tomu navrhovatel prodával například zákusky pro děti na nedělní pouti během výroční školní slavnosti, stěží by bylo možné na něj takto pohlížet. Obdobně zahradnickou výpomoc jinak etablovaného podnikatele jeho sousedovi výměnou za pozvání na šálek čaje a možná i na zákusek by stěží bylo možné považovat za součást podnikatelovy strukturované a pokračující podnikatelské činnosti.

95. Jinými slovy, lidé provozují rozmanité formy činnosti hospodářské povahy, ale jen některé z těchto činností budou součástí strukturované a pokračující podnikatelské činnosti takové osoby. Při posuzování, zda je předmětná činnost součástí takové struktury a pokračujícího podnikání, musí předkládající soud vzít v úvahu všechny relevantní důkazy, jež tento závěr podporují, nebo vyvracejí.

96. Uplatnění tohoto obecného vodítka na skutkový stav projednávané věci přísluší vnitrostátnímu soudu. Avšak na základě skutkových okolností předložených Soudnímu dvoru, jmenovitě na základě toho, že předmětnou transakci lze důvodně považovat za součást širší, strukturované a pokračující nezávislé hospodářské činnosti provozované navrhovatelem, za niž byla vystavena faktura, jsem veden k závěru, že navrhovatele bylo možné při uzavírání nájemní smlouvy považovat za jednajícího jako „podnik“ ve smyslu směrnice 2000/35.

97. S ohledem na výše uvedené jsem toho názoru, že autonomní definice „podniku“ podle čl. 2 odst. 1 směrnice 2000/35 zahrnuje osoby, které vykonávají strukturovanou a pokračující nezávislou hospodářskou nebo odbornou činnost. Zda jednotlivý úkon v rámci takové činnosti, jako je například jednotlivá smlouva, spadal do konkrétního předmětu vnitrostátního registračního či povolovacího režimu, není pro účely této definice rozhodující. Avšak skutečnost, že taková osoba jednala v rámci předmětu vnitrostátní registrace či povolení, zakládá domněnku ve prospěch závěru, že tato osoba jednala v rámci své hospodářské či odborné činnosti. Rovněž existence faktury svědčí o tom, že taková osoba jednala při výkonu strukturované a pokračující hospodářské činnosti.

d) K povaze sboru dobrovolných hasičů

98. Na závěr ještě dovětek: první a druhá předběžná otázka se zaměřují na definici „podniku“ ve smyslu směrnice 2000/35 pouze ve vztahu k navrhovateli. To, zda lze vztah vyplývající z nájemní smlouvy kvalifikovat jako „obchodní transakci“ podle uvedené směrnice, však bude v konečném výsledku záviset také na postavení druhé smluvní strany, tj. sboru dobrovolných hasičů.

99. Jak bylo uvedeno výše, „obchodní transakci“ je podle směrnice 2000/35 transakce „mezi podniky nebo mezi podniky a orgány veřejné moci“. Pokud jde o definici posledně uvedeného pojmu, směrnice 2000/35 odkazuje dále na „smluvní orgán nebo subjekt [jakéhokoli zadavatele], jak je definován směrnicemi o veřejných zakázkách“.

100. Směrnice o veřejných zakázkách, na něž je odkazováno, definují „zadavatele“ jako stát, regionální nebo místní orgány, veřejnoprávní subjekty, sdružení tvořená jedním nebo více takovými orgány či veřejnoprávními subjekty. „Veřejnoprávní subjekt“ je pak příslušnými směrnicemi definován jako jakýkoliv subjekt „zřízený za zvláštním účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, který nemá průmyslovou nebo obchodní povahu, a má právní subjektivitu a je financován převážně státem, regionálními nebo místními orgány nebo jinými veřejnoprávními subjekty nebo je těmito orgány řízen anebo je v jeho správním, řídicím nebo dozorčím orgánu více než polovina členů jmenována státem, regionálními nebo místními orgány nebo jinými veřejnoprávními subjekty“³¹.

101. Je na předkládajícím soudu, aby s ohledem na tato kritéria ověřil přesnou právní povahu sboru dobrovolných hasičů podle vnitrostátního práva účinného v rozhodné době, na základě čehož pak bude možné učinit závěr v otázce, zda se jednalo o „obchodní transakci“ ve smyslu čl. 2 odst. 1 směrnice 2000/35.

V – Závěry

102. S ohledem na předchozí úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na otázky Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Nejvyššího soudu Republiky Slovinsko) odpověděl následovně:

„První a druhá otázka:

Článek 2 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES ze dne 29. června 2000 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích by měl být vykládán v tom smyslu, že obsahuje autonomní definici pojmu „podnik“ zahrnujícího osoby, které vykonávají strukturovanou a pokračující nezávislou hospodářskou nebo odbornou činnost. Zda jednotlivé jednání v rámci takové činnosti, jako je například jednotlivá smlouva, spadal do konkrétního předmětu vnitrostátního registračního či povolovacího režimu, není pro účely této autonomní definice rozhodující. Avšak skutečnost, že taková osoba jednala v mezích předmětu vnitrostátní registrace či povolení, zakládá

31 — Článek 1 písm. b) směrnice Rady 92/50/EHS ze dne 18. června 1992 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na služby (Úř. věst. 1992, L 209, s. 1; Zvl. vyd. 06/01, s. 322); čl. 1 písm. b) směrnice Rady 93/36/EHS ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na dodávky (Úř. věst. 1993, L 199, s. 1; Zvl. vyd. 06/02, s. 110); čl. 1 písm. b) směrnice Rady 93/37/EHS ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce (Úř. věst. 1993, L 199, s. 54; Zvl. vyd. 06/02, s. 163); čl. 1 bod 1 směrnice Rady 93/38/EHS ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací (Úř. věst. 1993, L 199, s. 84; Zvl. vyd. 06/02, s. 194). Tyto směrnice byly zrušeny směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb (Úř. věst. 2004, L 134, s. 1; Zvl. vyd. 06/07, s. 19) a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby (Úř. věst. 2004, L 134, s. 114; Zvl. vyd. 06/07, s. 132). Viz čl. 2 odst. 1 písm. a) první z těchto směrnic a čl. 1 odst. 9 druhé z nich. Tyto směrnice byly mezitím zrušeny směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES (Úř. věst. 2014, L 94, s. 65) a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES (Úř. věst. 2014, L 94, s. 243).

domněnku ve prospěch závěru, že tato osoba jednala v rámci své hospodářské či odborné činnosti. Rovněž existence faktury svědčí o tom, že taková osoba jednala při výkonu strukturované a pokračující hospodářské činnosti.

Třetí otázka:

Směrnice 2000/35 by měla být vykládána v tom smyslu, že nebrání pravidlu vnitrostátního práva, které omezuje maximální částku dlužného úroku z prodlení na výši jistiny dluhu.“